

Transnasyonel İlişkilerde Alternatif Rota: Transnasyonel Toplum*

Alternative Route in Transnational Relations: Transnational Society

Aybike ERDEM** - Azime TELLİ***

Öz

Bu çalışma, devlet merkezli dünya siyaseti yaklaşımına karşı çok aktörlü, katmanlı ilişkileri savunan transnasyonalizm açısından devlet dışı ilişkilerde alternatif rota olarak transnasyonal toplumu analiz etmektedir. Transnasyonalizmin sonucu olarak devlet dışı aktörler, dünya siyasetinde öne çıkarken literatürde devlet dışı ilişkiler gölgede kalmaktadır. Vatandaşlık bağı aranmaksızın belli bir amaç için gönüllü oluşturulan topluluk olan transnasyonal toplum ise devlet dışındaki bu transnasyonal denklemlerde önemli bir değişkendir. Bu değişken, devlet dışı aktörler tarafından alternatif rota olarak seçilebilmekte ve dünya siyasetinin loş yönünü oluşturabilmektedir. Bu çalışma da alternatif rota olarak transnasyonal toplumun devlet dışı aktörlerin birbiriyle ilişkilerindeki etkisini transnasyonalizmin mantığına uygun şekilde ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu kapsamda birinci bölümde transnasyonalizm, kökeni ve eleştirileriyle birlikte ele alınmıştır. İkinci ve üçüncü bölümde; transnasyonal ilişkiler aktörleri ve ilişkileri açıklanmaktadır. Dördüncü bölümde ilk üç bölümün çizdiği çerçevede örnek vakalar üzerinden transnasyonal ilişkiler değerlendirilmiştir. Böylece literatürün nispeten karanlıkta kalmış bir perspektifinin aydınlatılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çok Uluslu Şirketler, Hükümet Dışı Örgütler, Transnasyonalizm, Transnasyonal İlişkiler, Transnasyonal Toplum

Abstract

This study analyzes the transnational society as an alternative route in non-state relations in terms of transnationalism, which advocates multi-actor, layered relations against the state-centered world politics approach. As a result of transnationalism, while non-state actors stand out in world politics, non-state relations are overshadowed in the literature. Transnational society, which is a voluntary but limited community with a purpose without seeking citizenship, is an important variable in these transnational equations outside the state. This variable can be chosen as an alternative route by non-state actors and can create the dim side

Makale Geliş Tarihi: 06.09.2023. Makale Kabul Tarihi: 28.02.2024.

Araştırma Makalesi / Künye: ERDEM, Aybike - TELLİ, Azime. "Transnasyonel İlişkilerde Alternatif Rota: Transnasyonal Toplum". Gazi Akademik Bakış Dergisi (GABD), 17/34, (Haziran 2024): s. 329-348. DOI: 10.19060/gav.1498974

* Bu çalışma, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen "Transnasyonal Aktörlerin Birbiriyle Etkileşiminde Transnasyonal Toplumun Rolü: Greenpeace ve Lego Örneği", adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Bağımsız Araştırmacı, E-mail: aybikeerdem11420@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9892-6770.

*** Doç. Dr., Mersin Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, E-mail: azime.telli@mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2484-6196.

gazi

Akademik
Bakış
329
Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

of world politics. This study, as an alternative route, aims to reveal the effect of transnational society on the relations of non-state actors in accordance with the logic of transnationalism. In this context, in the first chapter, transnationalism is discussed with its origins and criticisms. In the second and third sections; Transnational relations actors and relations are explained. The fourth chapter is the chapter in which transnational relations are evaluated through case studies within the framework drawn by the first three chapters. Thus, it is aimed to illuminate a relatively obscure perspective of the literature.

Key Words: Multinational Corporations, Non-Governmental Organizations, Transnationalism, Transnational Relations, Transnational Society

Giriş

Tarihsel olarak transnasyonalizmin, nispeten uzun süredir var olduğu gözlemlenebilse de kavramsallaşması ve literatürde kendine yer bulması devam eden dinamik bir süreçtir. Bu süreç, 1910'lardan günümüze kadar uzanmaktadır. Her kronolojik süreçte olduğu gibi bu süreçte de kritik köşe taşları vardır. Bu köşe taşları 1910, 1930, 1950, 1970 ve 1990'lı yıllardır. Kavram, 1910'larda ilk kez Randolph Bourne tarafından göçmenlerin yeni Amerikan tarzı hayatlarını tanımlamak için *Transnasyonal Amerika* şeklinde kullanılmıştır.¹ Bourne'ün yeni Amerikan tarzı hayat kavramından kastı, Birinci Dünya Savaşı'nda yükselen etnik düşmanlığının karşısında göçmenlerin arttığı Amerika'da kozmopolit bir kültürün oluşturulmasıdır. Nitekim bu hayat tarzının, gerek Bourne'den sonra gerek de günümüzde kıtanın düşünce yapısını şekillendiren unsurlardan biri haline geldiği söylenebilir. 1930 Ekonomik Bunalımı ise Susan Strange'e göre transnasyonalizmin erken dönem semptomlarından.² Dolayısıyla Bourne'ün 1910'lardaki transnasyonalizmi, 1930 bunalımıyla yeni anlamlar edinmiştir. Kavramın popülerlik kazanması ve akademiye kabul görmesi ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olmuştur. Bunun sebebi, 1950-1970 yılları arasında çok uluslu şirketlerin faaliyetlerinin artmasıdır.³ İkinci Dünya Savaşı sırasında hükümet dışı örgütlerin, savaş sonrasında ise çok uluslu şirketlerin yükselmesinin 1970'lere kadar olan süreci önemli ölçüde etkilediği öne sürülebilir. Bu çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturan gelişme ise Joseph Nye ve Robert Keohane'in bu dönemin bir parçası olarak 1970'lerdeki transnasyonalizm çalışmalarıdır. Nye ve Keohane'in 1970'lerdeki *Kompleks Karşılıklı Bağımlılık ve Transnasyonal İlişkiler ve Dünya Siyaseti* çalışmaları, öne sürdükleri yeni perspektif sebebiyle tartışmalara yol açmış ve literatür, bu yaklaşımı destekleyenler ve karşı çıkanlar olarak ikiye ayrılmıştır. Çalışmalarında Nye ve Keohane, küreselleşmenin itici gücüyle devlet dışı aktörlerin gide-

- 1 Sara De Jong-Petra Danneker, "Connecting and confronting transnationalism: Bridging concepts and moving critique", *Identities Global Studies in Culture and Power*, vol.25, no.5, 2018, ss. 493-506,s.493.
- 2 Susan Strange, *The Retreat of the State The Diffusion of Power in the World Economy*, Cambridge University Press, 1996,s.335.
- 3 Stanley Hoffman, "Obstinate or Obsolote? The Fate of the Nation-State and the Case of Western Europe, Daedalus", vol.95, no.3, 1966, ss. 862-915.s.5.

rek daha önemli hale geldiğini ve kompleks karşılıklı bağımlılık sebebiyle dünya siyasetinde konunun güvenlikten diğer alanlara kaymakta olduğunu öne sürmüştür.⁴ Keohane, *Hegemonyadan Sonra* çalışmasında ABD hegemonyasının geri çekilişinin çok uluslu şirketleri güçlendirdiğine değinirken transnasyonalizm tartışmalarını daha ileri bir boyuta taşımıştır.⁵ Nye ise *Gücün Geleceği* ve *Yumuşak Güç* adlı çalışmasında güç konusuna yeni bir boyut kazandırmıştır. Nye ve Keohane'in başlattığı transnasyonalizm tartışmalarının, günümüzde hala devam ettiği gözlemlenmekle birlikte tartışmaların genelde ekonomi, göç, terörizm gibi etkisini artıran konularda yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Nye ve Keohane'den sonra konuyu çalışan isimlerden Keohane'in doktora öğrencileri Helen Milner, Andrew Moravcsik ve Beth Simmons, *Güç, Karşılıklı Bağımlılık ve Dünya Siyasetinde Devlet Dışı Aktörler* çalışmalarında Nye ve Keohane'in çalışmalarını kompleks karşılıklı bağımlılık ve devlet dışı aktörler bazında ele almış ve onların çalışmalarına açıklayıcılık kazandırmışlardır. Susan Strange ve Robert Gilpin ise transnasyonalizme ekonomi perspektifinden yaklaşmıştır. Ancak Gilpin, transnasyonalizmi *Uluslararası İlişkilerin Ekonomi Politikası*'nda nötr ve temkinli bir tavırla incelemektedir. Çünkü ona göre devlet dışı aktörler, devletlerle karşı karşıya geldiğinde daha az etkili olmaktadır.⁶ Strange ise *Devletin Geri Çekilişi*'nde ekonomide devletin geri plana çekildiğini savunmaktadır.⁷ Dolayısıyla konuyu aynı perspektiften ele almalarına rağmen Strange, Keohane'e göre transnasyonalizmi daha güçlü bir konumda görmektedir. Bu noktada Strange'in tutumu, Keohane'in *Hegemonyadan Sonra*'da devleti geri çekilme perspektifinden ele almasıyla benzeşmektedir. Transnasyonalizmi sosyolojik açıdan ele alanlara bakıldığında ise öne çıkan iki isim vardır: Thomas Davies ve Samuel Huntington. Tıpkı Gilpin ve Strange gibi bu iki ismi de karşılaştırmak gerektiğinde Davies'in *Transnasyonel Sivil Toplumun Yükselişi ve Düşüşü*'nde hükümet dışı örgütler-transnasyonel toplum ilişkisine odaklandığını ve transnasyonel toplumun dünya siyasetinde dalgalı bir ilerleme gösterdiğini öne sürdüğü⁸ görülmektedir. Transnasyonalizme karşı sert ve negatif tutum izleyen Samuel Huntington ise Nye ve Keohane'den sonra yazdığı *Dünya Siyasetinde Transnasyonel Örgütler*'de neden-sonuç bağlamında onlara neden katılmadığını eleştirileriyle beraber açıklamıştır. Ona göre transnasyonel aktörlerin gücü, devlet sınırlarının ötesinde operasyonel güce sahip olmaktan kaynaklanmaktadır ancak bu fark yaratan bir durum

- 4 Joseph S. Nye- Robert O Keohane, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Longman, 1977.
- 5 Robert O. Keohane, *After Hegemony, Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton University Press, 1984.
- 6 Robert Gilpin, *The Political Economy of International Relations*, Princeton Press, 1987,s.283.
- 7 Susan Strange, *The Retreat of the State The Diffusion of Power in the World Economy*, Cambridge University Press, 1996, s.335.
- 8 Thomas Davies, "The Rise and Fall of of Transnational Civil Society: The Evolution of International Non-Governmental Organisations since 1839", *City University London*, vol.3, 2008, ss. 1-17.

görsel

değildir, çünkü devletler bunu yüzyıllardır yapmaktadır.⁹ Literatüre kuşbakışı bakıldığında devlet dışı transnasyonal aktörlerin ilişkilerinden çok, bu aktörlerin devletle olan ilişkilerinin ön planda olduğu görülmekle beraber literatürde devlet dışındaki kısmın fazla aydınlatılmamış olduğu gözlemlenmektedir.

Transnasyonalizm ve transnasyonal ilişkilerin kürselleşmenin etkiyle hem teoride hem pratikte giderek öne çıkması beklenmektedir. Bu doğrultuda artmakta olan önemine rağmen literatürde transnasyonalizm konusunda mevcut boşluktan yola çıkan çalışmada kavramın tanımına, teorik/tarihsel altyapısına ve kavram üzerinde halen devam etmekte olan tartışmalara yer verildikten sonra transnasyonal ilişkilerin tanımı ve transnasyonal aktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Literatürde tartışmalı bir kavrama odaklanan çalışmada nitel (kalitatif) araştırma metotlarından *vaka analizi* kullanılmıştır. Vaka analizi için kullanılan veri toplama yöntemi ise içerik analizidir. Araştırmada metinlerin yanı sıra (gazete haberleri, süreli yayınlar, kitap, internet siteleri vb.) çoklu ortam (sosyal medya paylaşımları, internet üzerinden yürütülen kampanyalar, video) verilerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın yola çıkış noktası transnasyonal aktörlerden biri olan hükümet dışı örgütlerin, diğer bir aktör çok uluslu şirketleri nasıl etkileyebileceğini tespit etmek ve “*Transnasyonal aktörlerin birbiriyle olan etkileşiminde transnasyonal toplumun rolü nedir?*” sorusuna cevap bulmaktır. Bu doğrultuda çalışmanın hipotezi, “*Transnasyonal aktörlerden hükümet dışı örgütler, transnasyonal toplum aracılığıyla baskı oluşturarak diğer bir aktör çok uluslu şirketlerin kararlarını etkileyebilmektedirler.*” şeklindedir. “*Transnasyonal aktörler birbiriyle olan etkileşiminde transnasyonal toplumu nasıl kullanmaktadır?*” ve “*Transnasyonal aktörlerden olan hükümet dışı örgütler ve çok uluslu şirketlerin muhalif ilişkilerinde belirleyici olan etmen nedir?*” ise çalışmanın cevap aradığı yan araştırma sorularıdır. Bu soruların cevaplanması ve hipotezinin test edilebilmesi için ulus devletin taraf olmadığı bir vakanın ele alınması ve ulus devlet olmaksızın aktörlerin birbiriyle olan *çakar çatışması* ilişkisinin ele alınmış olması gerekmektedir. Bu nokta, aynı zamanda araştırmanın *özgün değerini de arttırmaktadır*. Çalışmada seçilen vakalar aracılığıyla hem güncel bir konu yeni bir perspektif ile değerlendirilmiş ve hem de literatürde halen devam etmekte olan “*Devlet dışındaki transnasyonal aktörler, ulus devletler kadar dünya siyasetinde etkili midirler?*” tartışması ele alınarak alanda yapılacak yeni çalışmalara katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Transnasyonalizm Kavramının Gelişimi ve Yükselişi

Dünya siyasetine tarihsel perspektiften bakıldığında çoklu değişim ve dönüşümlerden geçtiği, bu değişim ve dönüşümlerin de kendi benzerlerini oluşturacak birtakım sonuçlar doğurabildiği gözlemlenmektedir. Örneğin

9 Samuel P. Huntington, “Transnational Organizations in World Politics”, *World Politics*, vol.25, no.3, 1973, s.334-368.

görsel

Vestfalya Barışı ile Avrupa’da kurulan çok kutuplu güç dağılımı, 1945’e kadar sistemi birçok kez şekillendirmiştir.¹⁰ İkinci Dünya Savaşı’nın sonuçları ise savaştan önceki çıktılarla birlikte transnasyonalizmin sesini daha duyulur kılmış gözükmektedir. Çünkü 1950-1970 arasında çok uluslu şirketlerin faaliyetleri, devlet dışı aktörler olarak küresel çapta artış göstermiştir.¹¹ Bu dönemden sonra çok uluslu şirketler, hükümet dışı örgütler ve küresel pazarlar hiç olmadığı kadar önemli hale gelmişlerdir.¹² Nye ve Keohane’in dönemin dünya siyaseti için oldukça radikal sayılabilecek transnasyonalizm kuramı da böyle bir konjonktürde filizlenmiştir. Böylece 1970’ler, Nye ve Keohane’in transnasyonalizm çalışmalarıyla bir kırılmayı temsil etmektedir. Nye ve Keohane’in 1970’lerdeki *Transnasyonal İlişkiler ve Dünya Siyaseti ve Güç ve Karşılıklı Bağımlılık* çalışmalarını kırılma noktası kılan şey, devlet merkezli dünya siyaseti yaklaşımına karşı bir meydan okumayı temsil etmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu meydan okumaya ilham veren *transnasyonalizm* kelimesi ise Latince *sınırın ötesi*, karşı taraf anlamına gelen *trans* kelimesiyle yine Latince *doğmak* anlamına gelen *nasci* kelimesinden türetilmiş ve günümüzde *milliyetçilik* anlamındaki *nasyonalizm* kelimesinin birleşiminden oluşturulmuştur ve transnasyonalizm, en genel anlamıyla “*Ulus devletlerin sınırlarının ötesine uzayan ekonomik, siyasi ve kültürel işlemler.*”dir.¹³

Joseph Nye, Robert Keohane ve Transnasyonalizm

ABD Dışişleri Bakanlığı ve istihbarat servisi eski personeli Joseph Nye ve akademisyen Robert Keohane’in 1970’lerdeki çalışmaları, uluslararası ilişkiler literatürü için yeni bir perspektif kazandırmaları bakımından önem teşkil etmektedir. Ancak kazandırdıkları perspektif her ne kadar yeni ve dönemine göre aykırı kabul edilmiş olsa da aslında kendilerinden önceki bazı eski çalışmalardan etkilenmişlerdir. Bu çalışmalar, Norman Angell’in *Büyük Yanılsama*’sı, Karl Polanyi’nin *Büyük Dönüşüm*’ü ve Keohane’in doktora danışmanı Stanley Hoffman’ın *Ulus Devletin Kaderi ve Batı Avrupa Örneği*’dir ve Nye ve Keohane’in kuramsal çerçevesini şekillendirmiş gözükmektedir. Nye ve Keohane’i etkileyen bu isimlerin ortak özelliği ise dünya siyasetinde bir değişim ve dönüşümden bahsediyor olmasıdır. Nye ve Keohane’in çalışmaları da paralel bir şekilde değişim ve dönüşüm odaklıdır. Örneğin *Büyük Yanılsama*’da Angell, savaşların maliyetinin getireceği olası kazançlardan çok daha fazla olduğunu savunmaktadır.¹⁴ Nye ve Keohane’in çalışmalarının-

10 John Mearshimer, “Why We Will Soon Miss The Cold War”, *The Atlantic Monthly*, vol.266, no.2, 1990, s.35-50, s.36.

11 Alvina Hofmann, “The Transnational and the International: From Critique of Statism to Transversal Lines”, *Cambridge Review of International Affairs*, vol.35, no.3, 2021, s.1-15.

12 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Longman,1977. s.82.

13 Richard Huff, “Transnationalism”, *Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/transnationalism>

14 Michael Rühle, “Büyük Yanılsama”nın Sonu: Norman Angell ve NATO’nun kuruluşu”, *NATO Review*, 14 Ocak 2019, <https://www.nato.int/docu/review/tr/articles/2019/01/14/bueyuek-yanilsamanin-sonu-norman-angell-ve-natonun-kurulusu/index.html>

görsel

Akademik
Bakış

333

Cilt 17

Sayı 34

Yaz 2024

da da özellikle karşılıklı bağımlılık kavramı çerçevesinde aynı şeyi söyledikleri görülmektedir. Dolayısıyla kendilerinden önceki literatürü üst seviyeye taşıdıkları ve kendilerinden sonrası dönemde literatürün gelişmesine yol açtıkları söylenebilir. Böylece 1970'ler, Nye ve Keohane'in çalışmaları sebebiyle transnasyonalizmde bir dönüm noktasıdır. Bu dönüm noktasını oluşturan çalışmalar ise *Transnasyonal İlişkiler ve Dünya Siyaseti* ile *Güç ve Karşılıklı Bağımlılık*'tır. Waltz, Angell, Polanyi ve Hoffman'dan etkilenen Nye ve Keohane; bu çalışmalarında yeni olaylara, yeni aktörlere, yeni etkileşimlere ve yeni yapılara odaklanmaktadırlar ancak geleneksel noktaları görmezden gelmemektedirler. Örneğin ulus devlet konusunda Nye ve Keohane, devletin hala en önemli aktör olduğunu inkar etmediklerini açıklamaktadırlar. Ancak onlara göre devlet, mutlak kontrolünde kayıplar yaşamaktadır ve özellikle ekonomik sebepler, devletlerin karar verme süreçlerinde seçeneklerini etkilemektedirler.¹⁵ Aslında Nye ve Keohane'in mesajı nettir: Devlet merkezli paradigma yerine daha geniş bir paradigma gereklidir.¹⁶ Nye ve Keohane, *Transnasyonal İlişkiler ve Dünya Siyaseti*'nde aktörler ve ilişkilerin yapısına yönelik bulgular öne sürerken *Güç ve Karşılıklı Bağımlılık*'ta transnasyonal ilişkileri bir model üzerinden açıklamaktadırlar.¹⁷ Geniş ölçekli dünya siyaseti yaklaşımlarını *transnasyonal ilişkiler* olarak adlandırmaktadırlar.¹⁸ Geleneksel dünya siyaseti yaklaşımına meydan okuyan bu çalışmalar sonucu transnasyonalizm literatürü, Nye ve Keohane'i destekleyenler ve karşı çıkanlar olarak ikiye ayrılmakta ve farklı perspektifleri oluşturmaktadır.

Farklı Perspektiflerden Transnasyonalizm

Transnasyonalizm, 1970'lerde çoğunlukla çok uluslu şirketlerle ilgiliyen sonrasında küreselleşme ile ilişkilendirilmiştir.¹⁹ Ancak kavram, küreselleşme ve uluslararasılaşma kavramlarının yerini almakla eleştirilmiştir.²⁰ Aslında iki kavram da devlet sınırlarını aşan durumlardan ve dönüşümlerden bahsetmektedir ancak farklı şekil ve sınırlarda bu gerçekleşmektedir. Küreselleşme, ulusal ve uluslararası oyuncuların dış çevreye daha açık hale geldikleri bir sisteme işaret etmektedir.²¹ Kısacası küreselleşmenin,

- 15 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, "Transnational Relations and World Politics: An Introduction", *International Organization*, vol.25, no.3, 1971, ss.329-349.
- 16 Susan Strange, "The Study of Transnational Relations", *International Affairs*, vol.52, no.3, 1976, ss. 333-345, s.335.
- 17 Joseph S. Nye-Robert O. Keohane, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Longman,1977.
- 18 Joseph S. Nye-Robert O. Keohane, "Transnational Relations and World Politics: An Introduction", *International Organization*, vol.25, no.3, 1971, ss.329-349.
- 19 Thomas Risse-Kappen, Thomas, *Transnational Actors and World Politics*, SAGE, 2002,s.257.
- 20 Sara De Jong –Petra Dannecker, "Connecting and confronting transnationalism: Bridging concepts and moving critique", *Identities Global Studies in Culture and Power*, vol.25, no.5, 2018, ss. 493-506,

s.495.

- 21 Beril Dedeoğlu, "Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine", *International Relations*, vol. 1, no. 4, 2004, ss.1-21, s.3.

transnasyonalizme göre daha kapsayıcı olduğu ve entegrasyonla ilgili olduğu söylenebilir. Yine de aralarındaki ilişki sıkıdır. Çünkü Nye ve Keohane, transnasyonalizmde devlet tercihlerinin küreselleşme tarafından yönlendirildiğini savunmaktadırlar.²² Bu noktada küreselleşmenin, transnasyonalizme ivme kazandırdığı söylenebilir. Özetle bu iki kavram, birbiriyle yakından ilgilidir ancak ikisi birbiri yerine kullanılmamaları doğru değildir.²³ Yine de transnasyonalizmin küreselleşmeden farklı, yeni bir şey öne sürmediğini iddia edenler de vardır. Örneğin Samuel Huntington'a göre transnasyonalizm, kontrol etme gücünden ziyade *opere etme özgürlüğü* ile ilişkilidir.²⁴ Huntington, bu noktada Keohane ile zıtlık göstermektedir. Çünkü Keohane, *Hegemonyadan Sonra*'da ABD hegemonyasının geri çekilişinin çok uluslu şirketleri güçlendirdiğine değinmektedir. Keohane'nin bu vurgusu, ABD hegemonyasının azalmasıyla transnasyonal aktörlerin hareket kabiliyetinin arttığı görüşünden kaynaklanmaktadır.²⁵ Diğer bir yandan yine operasyonel kabiliyet ile ilgili olarak Katherine Pence ve Andrew Zimmerman, *Transnasyonalizm* makalelerinde transnasyonalizmi, kolonyal ilişkiler açısından ve Almanya örneği üzerinden ele almaktadır.²⁶ Dolayısıyla Nye ve Keohane'in, "Transnasyonal ilişkilerin emperyalizmin yeni adı olduğunu savunanlar vardır." açıklaması doğrulanmaktadır.²⁷ Ancak Nye ve Keohane, eşit/adil olmayan durumundan dolayı emperyalizmin, transnasyonalizmin devlet sınırlarını aşan durumuyla ilgili olmadığını savunmaktadırlar.

Özetle Nye ve Keohane'in çalışmaları, 1970'lerde devlet kontrolünün azalıp azalmadığıyla ilgili tartışmalara sebep olmuştur. Onlara göre devlet, hala en önemli aktör olsa da dünya sahnesinde tek aktör değildir. Artık devletlerin kontrolünden bağımsız ilişkiler de önem arz etmektedir.²⁸ *Kompleks karşılıklı bağımlılık* ve *yumuşak güç* ise bu ilişkilerdeki önemli nüanslardır. Ancak transnasyonal ilişkilerin doğasını ve geleceğini anlamak için öncelikle transnasyonal aktörlerin anlaşılması gerekmektedir.

Transnasyonal Aktörler ve Transnasyonal İlişkiler

Genel olarak uluslararası ilişkiler aktörleri devletler, uluslararası örgütler, sivil toplum örgütleri ve bireylerden oluşmaktadır.²⁹ Transnasyonal ak-

22 Helen Milner- Andrew Moravcsik, *Power, Interdependence, And Nonstate Actors in World Politics*, Princeton University Press, 2009, s.244.

23 Hildy Teegen vd. , "The Importance of Nongovernmental Organizations in Global Governance and Value Creation: An International Business Research Agenda", *Journal of International Business Studies*, vol.35, no.6, 2004, ss.463-483.

24 Samuel P. Huntington, "Transnational Organizations in World Politics", *World Politics*, vol.25, no.3, 1973, ss.334-368,s.344.

25 Robert O. Keohane, *After Hegemony, Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton University Press, 1984.

26 Katherine Pence -Andrew Zimmerman, "Transnationalism", *German Studies Review*, vol.35, no.3, 2021, ss.495-500,s.497.

27 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, "Transnational relations and World Politics: An Introduction", *International Organization*, vol.25, no.3, 1971, ss.329-349.

28 a.g.m., s.330.

29 Paul Viotti-Mark Kauppi, *International Relations and World Politics*, Pearson,1997, s.6.

görsel

Akademik
Bakış

335

Cilt 17

Sayı 34

Yaz 2024

törler ise daha geniş bir skaladadır. Çünkü bu aktörlerin kurduğu transnasyonel ilişkiler, “Hükümetin merkezi dış politika organları tarafından kontrol edilmeyen; devlet sınırlarını aşan temaslar, koalisyonlar ve etkileşimlerdir.”³⁰ Bu ayrımı daha iyi yapabilmek için Nye ve Keohane, transnasyonel ilişkilerde aktörün rolünün hükümet, hükümetler arası ve hükümet olmayan olmak üzere sınıflandırılması gerektiğini öne sürmektedirler.³¹ Nitekim Joseph Nye ve David Welch’in *Küresel Çatışma ve İşbirliğini Anlamak* çalışmasındaki 21. yüzyılda küresel yönetim tablosu, bu sınıflandırmayı göstermektedir ve transnasyonel ilişkiler açısından bu tablo pusula işlevi görmektedir. Böylece 21. yüzyılda yönetimin farklı aktörler arasında dağılması söz konusudur.³² Buna göre aktörler özel sektör, kamu kesimi ya da üçüncü sektörden gelmekte ve dünya siyasetinde transnasyonel, ulusal ve ulusaltı olarak üç rolden birini oynamaktadır. Örneğin çok uluslu şirketler, özel sektörün transnasyonel aktörleri iken kamu kesiminin transnasyonel aktörleri ise uluslararası örgütler ve hükümet dışı örgütlerdir. Nye ve Welch’e göre tüm bu aktörler, kendi rollerini oynayarak 21. yüzyılın yönetim yapbozunu oluşturmaktadırlar. Transnasyonel ilişkiler alanında şu varsayımaya dayanmaktadır: “İster ekonomik ister politik aktör olsun daha fazla güç anlamına gelen daha büyük bir servet elde etmeye çalışır ve sonrasında bunu pazarlık için kullanır.”³³ Bu ilişki tipi, transnasyonel bir aktör olan çok uluslu şirketlerde gözlemlenebilir. Çünkü dünyada 200’den az devlet, 60 binden fazla transnasyonel şirket vardır ve bu şirketler; birden fazla ülkede birçok alt kuruluşla birlikte çalışarak küresel siyasetle ve devletlerle yoğun etkileşim halindedirler.³⁴ Bu durum onları, önemli oyuncular kılmaktadır. Nye ve Welch’in aktör tablosundaki diğer bir transnasyonel aktör, hükümet dışı örgütlerdir. Hükümet dışı örgütler, çok uluslu şirketlerden motivasyon açısından ayrılsa da benzerlikler de mevcuttur. Örneğin hükümet dışı örgütler de çok uluslu şirketler gibi devletlere göre daha esneklerdir.³⁵ Diğer bir ortak özellik ise iki aktörün de kendi sahip oldukları bağlantılar aracılığıyla direkt ve hükümetten bağımsız diplomatik kanallara sahip olmasıdır.³⁶ Farklılıkları ise motivasyon kaynağı ve işleyiş şekilleridir. Hükümet dışı örgütlerin motivasyon kaynağı, kâr amacı gütmeyen kendini gerçekleştirme-

göster

Akademik
Bakış

336

Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

- 30 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, “Transnational Relations and World Politics: An Introduction”, *International Organization*, vol.25, no.3, 1971, ss.329-349, s.334.
- 31 a.g.m.
- 32 Joseph S. Nye-David Welch, *Understanding Global Conflict and Cooperation: Intro to Theory and History*, Pearson Education, 2011, s.497.
- 33 Susan Strange, “The Study of Transnational Relations”, *International Affairs*, vol.52, no.3, 1976, ss. 333-345, s.339.
- 34 Peter Willetts, *Transnational Actors and International Organizations in Global Politics, The Globalisation of World Politics*, ed. J. B. Baylis ve S. Smiths, Oxford University Press, 2001, ss. 356-383.
- 35 Cecilia Tortajada, “Nongovernmental Organizations and Influence on Global Public Policy: NGOs and Influence on Public Policy”, *Asia & the Pacific Policy Studies*, vol.3, no.2, 2016, ss.266-274, s.266.
- 36 Ann Marie Clark, “Non-Governmental Organizations and their Influence on International Society”, *Journal of International Affairs*, vol. 48, no. 2, 1995, ss. 507-525.

tir.³⁷ Dolayısıyla *kâr amacı*, hükümet dışı örgütlerin çok uluslu şirketlerden ayrıştığı noktadır. Ek olarak hükümet dışı örgütlerin çalışma prensiplerinde birkaç detay göze çarpmaktadır. Bunlardan birincisi, hükümet dışı örgütlerin ilişkilerinde kullandığı *yumuşak güç*tür. Yumuşak güç kavramını ilk öne süren kişi Joseph Nye onu şöyle tanımlamaktadır: “*Yumuşak güç, tercih edilen çıktıların zorlamadan ya da ödeme yolundan ziyade cezbederek elde etme yeteneğidir.*”³⁸ Buna göre aktörler, kaynaklarını ya halkı ya da hükümet elitlerini cezbetmek üzere kullanmakta ve etki etme durumuna göre çıktılar elde edebilmektedirler.

Transnasyonel ilişkilerde diğer bir önemli kavram, *kompleks karşılıklı bağımlılıktır* ve kompleks karşılıklı bağımlılık; çoklu sosyo-ekonomik ve siyasi ilişkilerle bağlı ülkelerden oluşan dünyada, güvenlik ve gücün daha az önemli olacağı görüşüdür.³⁹ Yine de gücün hesaplanmasında simetri/asimetri durumuna göre devletlerin askeri güce başvurma seçeneğinin hep var olduğunu belirten Nye ve Keohane’in bu seçeneğin ortadan kalkmadığını sadece olasılığının azaldığını savunduğunu söylemek gerekmektedir. Nye ve Keohane, kompleks karşılıklı bağımlılıkta *pazarlık* kavramını vurgulamaktadırlar.⁴⁰ Çünkü askeri güçten ziyade ekonomik gücün kullanımıyla pazarlık ortamının seçenek haline gelme sebebi, askeri gücün görece giderek artan maliyetidir.⁴¹ Böyle bir sistemde *asimetri önemli bir husustur*. Çünkü asimetric karşılıklı bağımlılık ilişkisinde hassas olan taraf, ilişkilerin zarar görmesinden politika değişiminden kaynaklanan zararı telafi etme gücü oranında zarar görecektir.⁴² Karşılıklı bağımlılığın, devlet dışı transnasyonel ilişkilere yansımaları da okunabilmektedir. Örneğin çok uluslu şirketlerin, diğer şirketlerle işbirlikleri *sosyal lisans* kazanmaları için önemli bir taktiktir ve böylece yerel, ulusal ve uluslararası desteği toplamak isterler.⁴³ Çünkü tamamen kötü şirket olarak gözükmemeye bağlıdırlar ve bu nedenle ortaklıklara bağımlıdırlar. Böylece şirketler arasında ulus devletlerin dominantlığına karşı *simbiyotik* bir ilişki vardır.⁴⁴ Ancak bu simbiyotik durum, problemli olabilmektedir çünkü partnerler arasında kaynak bağımlılığı, gü-

- 37 Svetlana Rubashkina, “Why Work for a Non-Profit”, *Alliance Magazine*, Aralık 2002, <https://www.alliancemagazine.org/feature/why-work-for-a-non-profit/#:~:text=The%20most%20important%20are%20desire,fluctuation%20tends%20to%20be%20minimal>
- 38 Joseph S. Nye, Soft Power: “The Origins and Political Progress of a Concept”, *Palgrave Communications*, vol.2017, no.8, 2017, ss.1-3,s.2.
- 39 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Longman,1977, s.83
- 40 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, “Transnational Relations and World Politics: An Introduction”, *International Organization*, vol.25, no.3, 1971, ss.329-349.
- 41 a.g.m., s.267.
- 42 Azime Telli, “Rusya-Türkiye Enerji İlişkilerinde Akkuyu’nun Rolü: Bağımlılık Mı, Karşılıklı Bağımlılık Mı?”[Özel Sayı], *Alternatif Politika*, 2017, ss. 156-181,s.160.
- 43 Toby Miller, “Greenpeace v Shell via Lego: the building blocks of a successful campaign”, *The Conversation*, 11 Ekim 2014, <https://theconversation.com/greenpeace-v-shell-via-lego-the-building-blocks-of-a-successful-campaign-32761>
- 44 Joseph S. Nye- Robert O. Keohane, “Transnational Relations and World Politics: An Introduction”, *International Organization*, vol.25, no.3, 1971, ss.329-349,s.338.

görsel

vensizlik ve çatışmaya yol açabilmektedir.⁴⁵ Örneğin Nestle-Coca Cola arasındaki Nestea ortaklığında Nestle, Coca Cola'nın şişeleme tecrübesi ve bilgi birikiminden yararlanmış ancak bu işbirliği Coca Cola açısından pek kârlı olmamıştır.⁴⁶ Bu noktada Nestle'nin uzmanlaşana kadar Coca Cola'nın imkan ve tecrübesine kısa süreli bir bağımlılık geliştirdiği, Coca Cola'nın ise portfolyosuna eklediği yeni bir ürün ile kâr elde ettiği ve böylece karşılıklı bağımlılık olduğu ancak Nestle'nin bağımlılığı bittiği anda bu ortaklığın bittiği görülmektedir.

Özetle, çok uluslu şirketlerin transnasyonel ilişkilerdeki etkisinin karşılıklı bağımlılık, hükümet dışı örgütlerin yükselişinin sonucu da devlet dışı aktörlerin yumuşak güç kullanımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca hükümet dışı örgütler, devletlerin yapamayacağı ya da yapmayacağı bir şeyi yaparak imkansız olası hale getirmektedirler.⁴⁷ Ancak hükümet dışı örgütlerin, çok uluslu şirketlerin de normalde yapmayacağı bir şeyi yaptırabildiği görülmektedir. Çünkü çok uluslu şirketlerin güçlü ortaklıkları, destekleri olmasına rağmen hükümet dışı örgütler, ilk rotaları başarıya giden yolda onları yalnız bıraktığında cezbettikleri transnasyonel toplum aracılığıyla alternatif rota oluşturabilmekte ve başarıya ulaşabilmektedirler. Dolayısıyla baskı oluşturabilme yeteneğinden kaynaklı olarak diğer bir transnasyonel aktör, transnasyonel toplum olarak karşımıza çıkmaktadır. Tanım olarak transnasyonel toplum, devletlerin toplumları ile devlet olmayan aktörlerin birleşimidir.⁴⁸ Ek olarak transnasyonel toplum, şu üç parçadan oluşmaktadır: Kâr arayan özel oluşumlardan ya da hükümetSEL kaynaktan olmaması, ulusal sınırları aşması ve birçok form alabilmesidir.⁴⁹ Transnasyonel toplumun diğer toplum türlerinden farklılıkları ve benzerlikleri konusunda ise transnasyonel toplumun; küresel sivil toplum, uluslararası toplum, sivil toplum ve dünya toplumu ile karşılaştırılması gerekmektedir.

Transnasyonel Toplumun Diğer Toplum Türlerinden Farkı ve Benzerlikleri Üzerine

*Dünya sivil toplumu, uluslararası toplum, küresel sivil toplum ve transnasyonel sivil toplum kavramlarının hepsi sivil toplumun ideallerini takip eden, transnasyonel ilişkileri oluşturan aktörleri temsil etmektedir.*⁵⁰ Ancak

- 45 Ritvala Tina vd., "MNCs Local Cross-Sector Partnerships: The Case of a Smarter Baltic Sea", *International Business Review*, vol.23, no.5, 2014, ss. 942-951,s.947.
- 46 "Coca-Cola and Nestle: A Story of Love and Hate", *IJES Insight*, 10 Nisan 2003, <https://www.iese.edu/insight/articles/coca-cola-nestle-story-love-hate/>
- 47 P.J. Simmons, "Learning to Live with NGOs", *Foreign Policy*, vol.112, no.82, 1998, ss. 82-96,s.87.
- 48 Thomas Davies, "Transnational Society as a Mirror of International Society: A Reinterpretation of Contemporary World Order", *International Theory*, Cambridge University Press, 2019, ss.1-29,s.3.
- 49 Ann Florini-P.J. Simmons, What the World Needs Now?, *The Third Force The Rise of Transnational Civil Society*, ed. Ann Florini, Carnegie Endowment for International Peace, 2000, ss. 1-15,s.7.
- 50 Arnd Bauerkamper- Christoph Gumb, "Towards a Transnational Civil Society: Actors and Concepts in Europe from the Late Eighteenth to the Twentieth Century", *Wissenschafts-*

görsel

hepsi sivil toplumun ideallerini takip etseler de kapsamları ve spesifik amaçları bakımından farklılaşmaktadırlar. En dar kapsamlıdan en geniş kapsamlı toplum türüne doğru bir sıralama, uluslararası toplum-transnasyonel toplum-küresel sivil toplum-dünya toplumu şeklinde yapılabilir. Bu noktada *uluslararası toplum* denildiğinde devletlerin toplumları anlaşılmalıdır.⁵¹ Buna göre egemenlik kriteri sebebiyle uluslararası toplumda Filistin ve Tayvan'ın vatandaşları tanınmazken transnasyonel toplumda bu kriter olmadığı için onlar da üye kabul edilmektedirler.⁵² Aslında tüm bu toplum türleri yerel toplumdaki dünya toplumuna doğru genişleyen bir katmanı temsil ediyor gözükmektedir. Çünkü dünya toplumu, transnasyonel toplumu kapsamaktadır.⁵³ Dünya toplumu; bireyleri, hükümet dışı örgütleri, devletleri, küresel sosyal kimliği bir bütün olarak odak noktasına almaktadır.⁵⁴ Dolayısıyla dünya toplumu kavramı, diğer toplum kavramlarının çok daha üstünde ve kapsayıcıdır. Küresel sivil toplum ise devletler, kültürler, vatandaşlar, hükümetler arası, hükümet dışı örgütler arası ve pazar arasındaki sınır aşan ilişkilerdir.⁵⁵ Küresel sivil toplum, bireyin üstünde ancak devletin altında ve ulusal sınırları aşan sosyal yaşamın bir dilimidir.⁵⁶ Ancak birbirine oldukça benzer görünen transnasyonel toplum ile küresel sivil toplum arasındaki farkın net yapılması için öncelikle transnasyonel, küresel, çok uluslu ve uluslararası kavramları incelenmelidir. *Uluslararası* kavramı devletler arasındaki etkileşimleri ve düzenlemeleri, *çok uluslu* kavramı kâr amaçlı ilişkileri, *transnasyonel* kavramı devletlerin hükümetleri dışında insanlar ya da örgütler tarafından iki ya da daha fazla ülkede yürütülen süreçleri ve son olarak *küresel* kavramı, tüm gezegende ya da sonuçları bakımından tüm gezegeni etkileyecek şekilde işleyen süreçleri, düzenlemeleri, etkileşimleri ve ilişkileri kapsamaktadır ve ⁵⁷ Kısacası transnasyonel toplumun, ulusal sınırları doğal olarak aşması beklenirken küresel erişime sahip olması gerekmemektedir.

Özetle, kendine has özelliklerine göre en dar kapsamıyla uluslararası toplum, iç çekirdeği; en geniş kapsamıyla dünya toplumu dış kabuğu

zentrum Berlin für Sozialforschung, vol. SP IV, no. 401, 2010,s.10.

- 51 Barry Buzan, "Culture and International Society", *International Affairs*, vol.86, no.1, 2010, ss. 1-25,s.1.
- 52 Thomas Davies, "Transnational Society as a Mirror of International Society: A Reinterpretation of Contemporary World Order", *International Theory*, Cambridge University Press, 2019, ss. 1-29,s.9.
- 53 Thomas Davies, "Transnational Society as a Mirror of International Society: A Reinterpretation of Contemporary World Order", *International Theory*, Cambridge University Press, 2019, ss. 1-29,s.2.
- 54 Barry Buzan, *An Introduction To The English School of International Relations*, Polity Press, 2014, S.13.
- 55 Vivek Kumar Mishra, "The Role of Global Civil Society in Global Governance", *Beijing Law Review*, vol. 3, 2012, ss. 206-212,s.207.
- 56 Paul Wapner, "Politics Beyond the State Environmental Activism and World Civic Politics", *World Politics*, vol. 47, no. 3, 1995, ss. 311-340,s.313.
- 57 Roger Rouse, "International, Transnational, Multinational, Global", *University of Pittsburgh*, Mayıs 2019, <https://teaching.pitt.edu/wp-content/uploads/2019/06/DIFD-2019-GlobalStudies>

görsel

Akademik
Bakış

339
Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

oluştururken küresel sivil toplum ve transnasyonel toplum ise iç katmanları oluşturmakta ancak transnasyonel toplum, uluslararası toplum ile küresel sivil toplum arasında bir geçiş katmanını oluşturmaktadır. Dolayısıyla köprü vazifesindeki transnasyonel toplum, Nye ve Keohane'in transnasyonel sisteminde aktörler arasında alternatif bir rotayı oluşturabilmektedir.

Alternatif Rota Olarak Transnasyonel Toplumun Rolü Üzerine Değerlendirme

Önceki bölümlerde Nye ve Keohane'in transnasyonalizm kuramına, karşılıklı bağımlılığa ve transnasyonel toplumun farklarına değinilmiştir. Bu bölümde ise transnasyonel ilişkilerde aktörler arası alternatif rota olarak transnasyonel toplumun rolü üzerine değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda Greenpeace ve çok uluslu şirketler APP ve Volkswagen arasında gerçekleşmiş iki vaka, Nye ve Keohane'in transnasyonalizm perspektifinden analiz edilmiş ve alternatif rota olarak transnasyonel toplumun rolü incelenmiştir.

Çevre sorunlarının, transnasyonel ilişkilerde hükümet dışı örgütler ve çok uluslu şirketler arasında çıkar çatışmasına yol açabildiği görülmektedir. Bunun sebeplerinden biri olarak kar güdüsüyle hareket eden çok uluslu şirketlerin, bir yandan toplum baskısını azaltabileceği ortaklıklar kurarken diğer bir yandan sürdürülebilir olmayan çözümleri maliyeti azaltıyor olması sebebiyle tercih etmesidir. Bu tip çıkar çatışmasına Greenpeace kampanyalarında rastlanabilmektedir. Ancak bu kampanyalar, transnasyonel toplumun desteğiyle başarılı olabilmektedir. Transnasyonel toplumun bu gücü, aşağıda yer alan örnek vakalar üzerinden daha net anlaşılacaktır. Çünkü vakaların ortak noktası, Greenpeace'in çok uluslu şirketleri hedef alınması ancak ilk girişimleri elenen Greenpeace'in alternatif rota olarak transnasyonel toplumu tercih etmesiyle dolaylı yoldan karşılık alabilmesidir. İlk vakada çok uluslu şirketin, Greenpeace'in talebine karşılık vermemesi sonucunda alternatif rota olarak transnasyonel toplumun desteğiyle hedef şirketin diğer şirketlerle olan karşılıklı bağımlılık ilişkisine darbe vurulmuştur. İkinci vaka ise AB yasalarını lobicilik faaliyetleriyle delen ancak pazarlamada yeşil badana stratejisi izleyen Volkswagen'in başarılı reklam kampanyası, transnasyonel toplumun desteği için yeniden uyarlanmış ve böylece AB otoritelerine Volkswagen'i şikayet etmenin işe yaramayacağını düşünen Greenpeace, Volkswagen'in marka ününe ve kar güdüsüne darbe vurmuştur.

İlk vaka 2013'te Greenpeace'in kağıt ve paketleme devi Asia Pulp and Paper (APP)'in müşterileri Barbie, KFC gibi çok uluslu şirketlere ve onların müşterilerine baskı uygulayarak işbirliklerini bozması ve bu şirketleri kaybetmeye başlayan APP'nin kağıt üretiminde orman koruma kanununu duyurmasıdır. APP, yıllık 19 milyonun üzerinde üretimiyle 150'den fazla ülkede hizmet veren kağıt ve paketleme üreticisidir.⁵⁸ Vakanın başında; 1984-2010 arasını kapsayan bir rapor, APP'nin İsrail ülkesiyle eşit büyüklükte

⁵⁸ Asia Pulp and Paper Resmi Sayfası, Our Product, *Asia Pulp and Paper*, <https://asiapulpandpaper.com>

ormanın kesilmesinden sorumlu olduğunu ortaya koymaktaydı ve bu kritik yaşam alanlarının yok edilmesi anlamına gelmekteydi.⁵⁹ Greenpeace'in öncelikle muhatabı APP'ye başvurduğu görülmektedir. Ancak Greenpeace'in muhatabından ilk etapta cevap alamayınca APP'nin müşterisi olan diğer çok uluslu şirketleri hedef aldığı böylece hedef şirketleri ve onların müşterilerini kapsayan transnasyonel toplum sayesinde alternatif rotayla APP'yi çözüme zorladığı görülmektedir. Greenpeace, bu doğrultuda APP'ye karşı APP'den ürün alan şirketleri hedef alan bir kampanya yürütmüş ve oyuncak markası Barbie'yi ele almıştır.⁶⁰ Greenpeace'in APP müşterisi Barbie'ye karşı kampanyası, Barbie'nin erkek arkadaşı Ken'in orman tahribatına karıştığını keşfettiğinde onu terk ettiğini gösteren bir video içermektedir ve ayrılık sosyal medyaya yayıldığında Barbie'nin resmi Facebook sayfası yorumlara kapatılmış; kampanyadan sonra Mattel, yağmur ormanlarından elde edilen ürünleri tedarik zincirinden kaldırma sözü vermiştir.⁶¹ Dolayısıyla APP'nin müşterilerinden biri listeden silinirken sıra diğer bir müşterisine gelmiştir. O da Kentucky Fried Chicken (KFC)'dir. Çünkü aynı sonuç, Greenpeace dikkatini KFC'ye yöneltip onun APP'den kağıt almasını durdurduğunda da ortaya çıkmıştır.⁶² İkinci büyük müşterisini de kaybetme noktasına geldiğinde bu durumun diğer müşterilerini de etkileyebileceğini düşünen APP, Endonezyalı tedarikçilerinin taraf olduğu moratoryumu içeren orman koruma politikasını duyurmuştur ve Greenpeace de APP'ye karşı eylemlerini süresiz askıya almıştır.⁶³ Kampanya, alternatif rota sayesinde o dönem başarıya ulaşmıştır.

İkinci vaka ise Volkswagen'in Avrupa'da iklim değişikliğine karşı lobicilik faaliyetlerini sonlandırması için Greenpeace'in başlattığı videolu imza kampanyası sonucu 2020 itibariyle daha önce önemsemediği AB kurallarına uyacağına dair anlaşmayı imzalamasıdır. Bu kampanyada Greenpeace, ses getiren Volkswagen reklamına gönderme yaparak Volkswagen'in Avrupa'da iklim değişikliği yasasına karşı lobi faaliyetlerini durdurması için Yıldız Savaşları temalı bir kampanya yürütmüştür.⁶⁴ *"2011'de Volkswagen, son model Passat'ı Güç adlı reklam kampanyasıyla piyasaya sürmüş ve reklamda, Yıldız Savaşları'ndaki Darth Vader gibi giyinmiş bir çocuk rol almıştır. Çocuk, evindeki nesneleri hareket ettirmek için Yıldız Savaşları'ndaki gibi gücün gücünü kullanmaya çalışır. Babası ise yeni Passat'la eve gelir ve park eder. Çocuk gücünü kullanmak için arabaya kollarını uzatır.*

59 Stefan Labbe, "B.C Based Pulp and Paper Company May Be Secretly Controlled by Indonesian Giant, Says Report", *Richmond News*, 25 Ekim 2022, <https://www.richmond-news.com/local-news/bc-based-pulp-and-paper-company-may-be-secretly-controlled-by-indonesian-giant-says-report-6005>

60 John Still, "Five Greenpeace Campaigns Against Companies: Lego, Barbie and Shell", *The Guardian*, 7 Ağustos 2014, <https://www.amp.theguardian.com/sustainable-business/blog/greenpeace-campaigns-companies-lego-mattel-barbie-shell>

61 a.g.m.

62 a.g.m.

63 a.g.m.

64 a.g.m.

Bu esnada babası onu izlemektedir ve uzaktan kumandayla arabayı çalıştırır. Böylece arabanın motor ve ışıkları yanar. Yani genç Darth Vader'ın gücü işe yaramıştır."⁶⁵ Bu reklam kampanyasından sonra Volkswagen, çeşitli programlarda dünya ekonomisinde ekolojik açıdan lider araba üreticisi olma arzusunu dile getirmiştir. Vakanın dönüm noktası, bu açıklama kabul edilebilir. Çünkü Volkswagen'in iddiası, Greenpeace tarafından Yıldız Savaşları'na gönderme yapan *Volkswagen'in Karanlık Tarafı* raporu ile yalanlanmıştır.⁶⁶ Bu rapor, Volkswagen'in Avrupa'nın yakıt bağımlılığını azaltma ve yeşil enerjiye geçişinde yardım iddialarında bulunmasına rağmen aslında yakıt tüketimini azaltmayan ve verimliliğini artırmayan arabalarıyla iklim değişikliği politikalarına karşı özellikle lobi faaliyetleriyle pratikte çeliştiğini ve kamuyu etkilemek için nasıl *yeşil retorik* yaptığını açıklamaktadır.⁶⁷ Greenpeace, aslında Volkswagen'e karşı değil Volkswagen'in iddiaları ve kendini olduğundan farklı gösteren şirket stratejisine karşı kampanya başlatmıştır. Greenpeace, kampanyası için orijinal reklamı yeniden düzenlemiş ve video hızla yayılmıştır.⁶⁸ Volkswagen'in ilk tepkisi görmezden gelmek olsa da anti-reklam stratejisi ve transnasyonel toplum baskısı, çözüme yönelik adımlar atmasına sebep olmuştur. Kampanya başarılı olmuştur ve 520.000'den fazla imza toplandıktan sonra Volkswagen, daha önce lobicilik yaptığı AB yasalarını 2020 yılına kadar karşılamak üzere imzalamıştır.⁶⁹ Greenpeace, bu vakada da yumuşak güçle transnasyonel toplum desteğini kazanmış ve normalde lobicilikle AB ülkelerinde kendi çıkarı doğrultusunda ilerleyen, yeşil badana yapan Volkswagen'e karşı devlet seçeneğini kullanmadan baskı oluşturabilmiştir. Aslında kampanyadan çıkarılması gereken şudur: Günümüzde yeşil çözümler vaat etmeniz ve kapalı kapılar arkasında tam tersini yapmanız uzun süre sır olarak kalmayacaktır.⁷⁰ Greenpeace'in transnasyonel toplum desteğini kazanabilme sebebi de budur. Çünkü çok uluslu şirketler, toplum önünde ve toplumun olmadığı yerlerde çelişen tutumlarda bulunduğu toplumun bunu göz boyama olarak algıladığı ve böylece hükümet dışı örgütten yana desteğini kullandığı düşünülebilir.

İki vakaya da transnasyonel ilişkilerde alternatif rota açısından bakıldığında birinci vakada Greenpeace, APP'nin diğer çok uluslu şirketler-

65 Antonio Chamorro Mera, "Greenpeace: The Threat of the Dark Side of Volkswagen", *Case Studies in Social Marketing*, ed. M. Mercedes Galan-Ladero ve Helena M. Alves, Springer Nature, 2019, ss. 13-23. s.15.

66 a.g.m., s.17.

67 "The Dark Side of Volkswagen", *Greenpeace Archive*, 28 Haziran 2011, <https://wayback.archive-it.org/9650/20200227134151/https://p3-raw.greenpeace.org/eu-unit/en/Publications/2011/The-Dark-Side-of-Volkswagen/>

68 Antonio Chamorro Mera, "Greenpeace: The Threat of the Dark Side of Volkswagen", *Case Studies in Social Marketing*, ed. M. Mercedes Galan-Ladero ve Helena M. Alves, Springer Nature, 2019, ss. 13-23. s.13.

69 John Still, "Five Greenpeace Campaigns Against Companies: Lego, Barbie and Shell", *The Guardian*, 7 Ağustos 2014, <https://www.amp.theguardian.com/sustainable-business/blog/greenpeace-campaigns-companies-lego-mattel-barbie-shell>

70 "Greenpeace Strike Back at Volkswagen", *ZN Consulting*, 26 Eylül 2011 <https://znconsulting.com/articles/greenpeace-strikes-back-at-volkswagen/>

le olan karşılıklı bağımlılık ilişkisine transnasyonel toplum üzerinden ulaşıp ona kayıplar yaşatıp onu normalde atmayacağı bir adıma ikna etmiştir. İkinci vakadaysa Greenpeace, anti-reklam kampanyası ve raporuyla transnasyonel toplumun desteğini almış ve tıpkı APP gibi Volkswagen'den de taviz koparmıştır. İki vakada da Greenpeace'in transnasyonel toplumu, alternatif rota olarak seçtiği görülmektedir. Çünkü Greenpeace, APP vakasında muhatabından cevap alamayınca ortaklarına ve ortaklarının müşterilerine ulaşmış; Volkswagen vakasında ise AB otoritelerinden cevap alamayacağını düşündüğü için direkt transnasyonel topluma yönelmiştir. Transnasyonalizm açısından önemli olan, bu kampanyaların başarılı olmasından ziyade transnasyonel ilişkilerde karşılıklı bağımlılıkları ve transnasyonel toplum desteğinin devlet dışı ilişkilerdeki belirleyici rolünü gözler önüne sermesidir.

Sonuç olarak, transnasyonel toplumun şirketler-hükümet dışı örgütler arasındaki ilişkilerde teknolojinin de etkisiyle daha etkili hale geleceği savunulabilir. Sonuçta ister alternatif rota olsun ister kendi başına bir aktör, transnasyonel toplumun kimin yanında ve yararına yer alacağı transnasyonel ilişkilerde belirleyici rol oynayabilecektir. Çünkü *"Girmek üzere olduğumuz çağ, gerçekten de kitleler çağı olacaktır."*⁷¹

Sonuç

Uluslararası ilişkiler ve dünya siyaseti, değişim ve dönüşüm süreçlerinden geçmekte ve içinde bulunduğumuz çağda bu değişim ve dönüşüm, teknolojik imkanların ve küreselleşmenin etkisiyle etkisi artan transnasyonalizm ile gerçekleşmektedir. Literatürde Joseph Nye ve Robert Keohane'in çalışmalarıyla daha fazla gündeme gelen transnasyonalizm tartışmaları, farklı alanlarda devam ederken sahaya yansımaları ise farklı şekillerde görülebilmektedir. Küreselleşme ve transnasyonalizm kavramlarının iç içe olduğu bu çağda, transnasyonel ilişkilerde taraflardan birinin devlet olma zorunluluğu yoktur. Bu durum, devlet merkezli dünya siyaseti yaklaşımındaki paradigma kaymasını temsil etmektedir. Devlet dışı transnasyonel aktörleri daha aktif kılan bu kayma, devlet dışı aktörlerin birbiriyle olan ilişkilerini de etkilemektedir. Örneğin çok uluslu şirketler, birbiriyle ortaklıklar aracılığıyla karşılıklı bağımlılık ilişkisi kurabilirken hükümet dışı örgütler de çok uluslu şirketlerle muhalif ilişkiler geliştirebilmekte ve yumuşak güç kullanarak transnasyonel toplum desteğini arkasına alabilmektedir. Dolayısıyla devlet dışı transnasyonel ilişkilerde transnasyonel toplum, önemli bir aktör olabilmektedir. Çünkü transnasyonel toplum, başka bir aktör tarafından tetiklendiğinde baskı unsuru oluşturarak belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Bu rolü, hükümet dışı örgütlerin muhataplarından istediği sonucu alamayınca alternatif rota olarak transnasyonel toplumu seçmesine ve sonuca bu rotadan ulaşmasına yol açmaktadır. Böylece transnasyonel toplumun desteğini kime vereceği, transnasyonel ilişkiler açısından belirleyici role sahiptir ve

71 Gustave Le Bon, *Kitleler Psikolojisi* (çev. Filiz Karaküçük), Kapra Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2022, s.12.

görsel

Akademik
Bakış
343
Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

transnasyonalizmin geleceği açısından da önemli bir noktayı temsil etmektedir. Üstelik bu durum, tüm dünyada aynı anda yaşanmaktadır. Küreselleşmenin, transnasyonalizmin itici gücü olduğuna ve iki kavramın birbiri ile iç içe olduğu çalışma kapsamında ortaya konulmuştur. Dolayısıyla transnasyonal toplum etkisinin de küresel sonuçlar oluşturduğu söylenebilir. Özetle, küreselleşme eğer bir ışık kaynağı olarak kabul edilirse transnasyonalizm ve transnasyonal ilişkilerden oluşan vakalar da birer gölge ve silüetler silsilesidir. Işık, transnasyonalizme vurur ve biz vakalar aracılığıyla onu algılarız. Belki de transnasyonalizme karşı duyulan şüpheler de bu yüzden kaynaklanmaktadır. Işık kaynağı o kadar çok gözümüzü alır ve biz o kadar gölgelerle ve silüetlerle ilgileniriz ki asıl olanı görmek zorlaşır. Tıpkı Platon'un "*Mağara Alegorisi*"nde olduğu gibi. Çalışmada vaka analizi olarak seçilen örneklerden ayrı olarak devam etmekte olan tartışmanın Türkiye üzerindeki silüetinin ise daha çok ekonomi ve göç gibi başlıklar üzerinde olduğu görülmektedir. Örneğin ülkemizde devletin de içinde olduğu transnasyonal toplumu kapsayan ve sosyo-ekonomik olarak transnasyonal ağlar oluşturan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı ve Yunus Emre Enstitüleri faaliyet göstermektedir ve dikkatli incelenirse bu oluşumların, Nye'in "*yumuşak güç*" yaklaşımı doğrultusunda hareket ettikleri açıkça ortadadır.

Teknoloji ve küreselleşme, transnasyonalizme güç kazandırırken transnasyonalizm tartışmalarını da üst seviyeye taşımaktadır. Bu sebeple yarını daha iyi görebilmek amacıyla transnasyonalizm, sadece uluslararası ilişkiler açısından değil birçok alan için önem arz etmektedir. Kavramın geleceği, geniş kitleleri kapsamasından dolayı uluslararası ilişkilerin geleceğiyle paralellik gösterecektir. Bu durum, transnasyonalizm tartışmalarının ve literatürünün giderek önem kazanacağını işaret etmektedir. Örneğin devlet dışı transnasyonal aktörlerin birbiriyle olan ilişkisi hakkında ortaklık ve muhalif vakaları içeren karşılaştırmalı çalışmaların ve yine bu aktörlerin birbiriyle olan ilişkilerinde üçüncü bir aktör olarak devletin rolü incelenebilir. Nitekim transnasyonalizmin geleceği hakkındaki tüm olasılıklar, devlet sınırlarını aşan ve devlet dışındaki aktörlerin de denklemde önemli oyuncular olacağı sonucunda kümelenmektedir. Tüm bu sebeplerle transnasyonalizm, hem değişen hem de değiştiren bir kavram olarak gelişimini sürdürmeye devam edecektir. Dolayısıyla bu aktörlerin, kitleler üzerindeki etkisi düşünüldüğünde nispeten karanlıkta kalmış bu alandaki çalışmaların artırılması bir gereklilik haline gelecektir.

Kaynaklar

Asia Pulp and Paper Resmi Sayfası, Our Products, APP Sinarmas, *Asia Pulp and Paper*, <https://asiapulpandpaper.com>

BAUERKAMPER, Arnd- Christoph Gumb, "Towards a Transnational Civil Society: Actors and Concepts in Europe from the Late Eighteenth to the Twentieth Century", *Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung*, vol. SP IV, no. 401, 2010.

görsel

Akademik
Bakış

344

Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

- BUZAN, Barry. *An Introduction To The English School of International Relations*, Polity Press, 2014.
- BUZAN, Barry. "Culture and International Society", *International Affairs*, vol. 86, no. 1, 2010, ss. 1-25.
- BOURNE, Randolph. "Transnational America", *The Atlantic Monthly*, July 1916 Issue, 1916 ss. 86-98.
- CLARK, Ann Marie. "Non-Governmental Organizations and their Influence on International Society", *Journal of International Affairs*, vol. 48, no. 2, 1995, ss. 507-525.
- "Coca-Cola and Nestle: A Story of Love and Hate", *IESE Insight*, 10 Nisan 2003, <https://www.iese.edu/insight/articles/coca-cola-nestle-story-love-hate/>
- DAVIES, Thomas. "The Rise and Fall of Transnational Civil Society: The Evolution of International Non-Governmental Organisations since 1839", *City University London*, vol. 3, 2008, ss. 1-17.
- DAVIES, Thomas. "Transnational Society as a Mirror of International Society: A Reinterpretation of Contemporary World Order", *International Theory*, Cambridge University Press, 2019, ss. 1-29.
- DEDEOĞLU, Beril. "Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığında Farklılıkların Birlikteliğine", *International Relations*, vol. 1, no. 4, 2004, ss. 1-21.
- DE JONG, Sara- Petra Danneker, "Connecting and confronting transnationalism: Bridging concepts and moving critique", *Identities Global Studies in Culture and Power*, vol. 25, no. 5, 2018, ss. 493-506.
- FLORINI, Ann- P.J. Simmons, What the World Needs Now?, *The Third Force The Rise of Transnational Civil Society*, ed. Ann Florini, Carnegie Endowment for International Peace, 2000, ss. 1-15.
- GILPIN, Robert, *The Political Economy of International Relations*, Princeton Press, 1987.
- "Greenpeace Strike Back at Volkswagen", *ZN Consulting*, 26 Eylül 2011 <https://znconsulting.com/articles/greenpeace-strikes-back-at-volkswagen/>
- HOFMANN, Alvina, "The Transnational and the International: From Critique of Statism to Transversal Lines", *Cambridge Review of International Affairs*, vol. 35, no. 3, 2021, ss. 1-15.
- HOFMANN, Stanley, "Obstinate or Obsolote? The Fate of the Nation-State and the Case of Western Europe", *Daedalus*, vol. 95, no. 3, 1966, ss. 862-915.
- HUFF, Richard, "Transnationalism", *Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/transnationalism>
- HUNTINGTON, Samuel P, "Transnational Organizations in World Politics", *World Politics*, vol. 25, no. 3, 1973, ss. 334-368.
- KEOHANE, Robert, *After Hegemony, Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton University Press, 1984.
- LABBE, Stefan, "B.C Based Pulp and Paper Company May Be Secretly Controlled by Indonesian Giant, Says Report", *Richmond News*, 25 Ekim 2022, <https://www.richmond-news.com/local-news/bc-based-pulp-and-paper-company-may-be-secretly-controlled-by-indonesian-giant-says-report-6005>
- LE BONN, Gustave, Kitleler Psikolojisi (orijinal yayın yılı: 1895) *Kitleler Psikolojisi*, (çev. Filiz Karaküçük), Kapra Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2022.
- MEARSHEIMER, John, "Why We Will Soon Miss The Cold War", *The Atlantic Monthly*, vol. 266, no. 2, 1990, ss. 35-50.
- MERA, Antonio Chamorro, "Greenpeace: The Threat of the Dark Side of Volkswagen", *Case Studies in Social Marketing*, ed. M. Mercedes Galan-Ladero ve Helena M. Alves, Springer Nature, 2019, ss. 13-23.

göz

Akademik
Bakış
345
Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

- MILLER, Toby, "Greenpeace v Shell via Lego: the building blocks of a successful campaign", *The Conservation*, 11 Ekim 2014, <https://theconversation.com/greenpeace-v-shell-via-lego-the-building-blocks-of-a-successful-campaign-32761>
- MILNER, Helen- Andrew Moravcsik, *Power, Interdependence, And Nonstate Actors in World Politics*, Princeton University Press, 2009.
- MISHRA, Vivek Kumar, "The Role of Global Civil Society in Global Governance", *Beijing Law Review*, vol. 3, 2012, ss. 206-212.
- NYE, Joseph- David Welch, *Understanding Global Conflict and Cooperation: Intro to Theory and History*, Pearson Education, 2011.
- NYE, Joseph-Robert Keohane, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Longman, 1977.
- NYE, Joseph. "Soft Power: The Origins and Political Progress of a Concept", *Palgrave Communications*, vol. 2017, no. 8, 2017, ss. 1-3.
- NYE, Joseph, Robert Keohane, "Transnational Relations and World Politics: An Introduction", *International Organization*, vol. 25, no. 3, 1971, ss.329-349.
- PENCE, Katherine- Andrew Zimmerman, "Transnationalism", *German Studies Review*, vol. 35, no. 3, 2021, ss. 495-500.
- RISSE-KAPPEN, Thomas, *Transnational Actors and World Politics*, SAGE, 2002.
- RITVALA, Tina ve diğerleri, "MNCs Local Cross-Sector Partnerships: The Case of a Smarter Baltic Sea", *International Business Review*, vol. 23, no. 5, 2014, ss. 942-951.
- ROUSE, Roger, "International, Transnational, Multinational, Global", *University of Pittsburg*, Mayıs 2019, <https://teaching.pitt.edu/wp-content/uploads/2019/06/DIFD-2019-GlobalStudies>
- RUBASHKINA, Svetlana, "Why Work for a Non-Profit", *Alliance Magazine*, Aralık 2002, <https://www.alliancemagazine.org/feature/why-work-for-a-non-profit/#:~:text=The%20most%20important%20are%20desire,fluctuation%20tends%20to%20be%20minimal>
- RÜHLE, Michael, "Büyük Yanılsama"nın Sonu: Norman Angell ve NATO'nun kuruluşu", *NATO Review*, 14 Ocak 2019, <https://www.nato.int/docu/review/tr/articles/2019/01/14/bueyuek-yanilsamanin-sonu-norman-angell-ve-natonun-kurulusu/index.html>
- SIMMONS, P. J., "Learning to Live with NGOs", *Foreign Policy*, vol. 112, no. 82, 1998, ss. 82-96.
- STILL, John, "Five Greenpeace Campaigns Against Companies: Lego, Barbie and Shell", *The Guardian*, 7 Ağustos 2014, <https://www.theguardian.com/sustainable-business/blog/greenpeace-campaigns-companies-lego-mattel-barbie-shell>
- STRANGE, Susan, "The Study of Transnational Relations", *International Affairs*, vol. 52, no. 3, 1976, ss. 333-345.
- STRANGE, Susan, *The Retreat of the State The Diffusion of Power in the World Economy*, Cambridge University Press, 1996.
- TEEGEN, Hildy ve diğerleri. "The Importance of Nongovernmental Organizations in Global Governance and Value Creation: An International Business Research Agenda", *Journal of International Business Studies*, vol. 35, no. 6, 2004, ss. 463-483.
- TELLİ, Azime, "Rusya-Türkiye Enerji İlişkilerinde Akkuyu'nun Rolü: Bağımlılık Mı, Karşılıklı Bağımlılık Mı?" [Özel Sayı], *Alternatif Politika*, 2017, ss. 156-181.
- "The Dark Side of Volkswagen", *Greenpeace Archive*, 28 Haziran 2011, <https://wayback.archive-it.org/9650/20200227134151/https://p3-raw.greenpeace.org/eu-unit/en/Publications/2011/The-Dark-Side-of-Volkswagen/>
- TORTAJADA, Cecilia, "Nongovernmental Organizations and Influence on Global Public Policy: NGOs and Influence on Public Policy", *Asia & the Pacific Policy Studies*, vol. 3, no. 2, 2016, ss.

Gör

266-274.

VİOTTİ, Paul- Mark Kauppi, *International Relations and World Politics*, Pearson, 1997.

WAPNER, Paul, "Politics Beyond the State Environmental Activism and World Civic Politics", *World Politics*, vol. 47, no. 3, 1995, ss. 311-340.

WILLETS, Peter, "Transnational Actors and International Organizations in Global Politics", *The Globalisation of World Politics*, ed. J. B. Baylis ve S. Smiths, Oxford University Press, 2001, ss. 356

Extended Abstract

Although it can be observed that transnationalism has existed for a relatively long time, its conceptualization and literature creation is an ongoing dynamic process. The term was first used by Randolph Bourne in the 1910s as Transnational America to describe the new American way of life for immigrants. Transnationalism, in its most general sense, is "economic, political and cultural processes that extend beyond the borders of nation states.". It was only after the Second World War that the concept gained popularity. Joseph Nye and Robert Keohane's work on Complex Interdependence and Transnational Relations and World Politics in the 1970s caused controversy because of the new perspective they put forward, and the literature was divided into those who supported and those who opposed them. Nye and Keohane argued that non-state actors have become important with the driving force of globalization and that the issue is shifting from security to other areas in world politics due to complex interdependence. In these relationships, complex interdependence and soft power are important nuances. But to understand the nature and future of transnational relationships, transnational actors must first be understood. According to the Global Governance table of the 21st century of Joseph Nye and David Welch's, the actors are; It comes from the private sector, the public sector or the third sector and plays one of three roles in world politics: transnational, national and subnational. In summary, the influence of multinational corporations in transnational relations is complex interdependence, and the result of the rise of non-governmental organizations is the use of soft power by non-state actors. For example, although multinational corporations have strong partnerships, non-governmental organizations are able to create alternative routes and achieve success through the transnational society they attract when their first route leaves them alone on the road to success. Therefore, another transnational actor is transnational society. Transnational society refers to non-profit non-governmental collective action that transcends national boundaries but does not need to have global reach. An example of an alternative route case is that in 2013, Greenpeace's paper and packaging giant Asia Pulp and Paper broke down their cooperation by putting pressure on multinational companies such as Barbie and KFC and their customers, and APP, which was beginning to lose these companies, announced the forest protection law in paper production. When it was on the verge of losing its second major customer, APP, believing that this could affect other customers, announced a forest protection policy and the campaign was successful at that time thanks to the alternative route. The second example is Volkswagen's signing of a video petition by Greenpeace to end its lobbying activities against climate change in Europe, signing an agreement that by 2020 it will comply with EU rules, which it had previously ignored. Looking at both cases from the standpoint of the alternative route in transnational relations, in the first case, Greenpeace reached out to the APP's interdependence relationship with other multinational companies through the transnational community, inflicting losses on it and convincing it of a step it would not normally take. In the second case, Greenpeace received the support of the transnational community with its anti-advertising campaign and report, and just like the APP, it also extracted concessions from Volkswagen. In both cases, Greenpeace appears to have chosen the transnational community as the alternative route. Because Greenpeace reached out to its partners and their partners' customers when it did not receive a response from

görsel

Akademik
Bakış
347
Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024

its interlocutor in the APP case; In Volkswagen's case, he turned directly to the transnational society because he thought he would not get a response from the EU authorities. What is important for transnationalism is not the success of these campaigns, but the fact that they reveal the interdependencies in transnational relations and the decisive role of transnational community support in non-state relations.

As a result, whether it is an alternative route or an actor in its own right, who will be on the side and benefit of the transnational society will be able to play a decisive role in transnational relations. Because "the age we are about to enter will indeed be the age of the masses."

gor

Akademik
Bakış

348

Cilt 17
Sayı 34
Yaz 2024